

M 7771:1-5

Landskap:	Småland	Upptecknat av:	Blenda Andersson
Härad:	Allbo	Adress:	Skörda, Vislanda sn
Socken:	Vislanda	Berättat av:	----
Uppteckningsår:	1941	Född år	1880 i Vislanda

Mina senare minnen

(Självbiografi)

Jag har nu slutfört uppteckningarna om mina barndomsminnen. Jag har velat uppehålla mig vid dessa minnen, därför att de är mig värdefullast, emedan jag då fick leva i de sista resterna som fanns kvar av den gamla allmogekulturen. Det mesta av den gamla kulturen var ju redan försvunnet, då jag föddes. Därom har både mina föräldrar och mina äldre systrar Tilda och Anna berättat, vilka systrar var födda åren 1859 resp 1864.

Jag bör kanske även nämna i mina memoarer, att alla allmogekvinnor, såväl äldre, yngre och barn, på landsbygden här i socknen var klädda i schallet ända till slutet på 1890-talet. Dittills var endast prästfruarna och prästdöttrarna samt de kvinnliga ståndspersonerna och några damer från stationssamhället klädda i hatt. De första unga damer från landsbygden här i Vislanda sn som klädde sig i hatt, var ett par fanjunkardöttrar från Lönshult. Därpå flög hattarna på de unga damernas huvuden lika fort som det växer svampar ur jorden! Själv satte jag på mig hatt år 1899.

Så lämnar jag bladet oskrivet tills år 1907, då jag fick min svåra sjukdom, ledgångsreumatism. Den andra adventssöndagen före jul var jag på begravning, och då frös jag mycket hårt emedan det var stark kyla, så jag trodde att jag fick lunginflammation. Dagen därpå körde jag tröskverket och frös ytterligare, och så nästa dag bröt värken ut. Jag var nog inte heller motståndskraftig mot detta onda, då jag ej hade mer än 50 % blod då jag blev sjuk. Dåtidens botemedel mot reumatisk värk var endast aspirin och varma bad. De första 7 åren släpade jag mig fram med käpp och kryckor, men sedan 1914 har jag ej kunnat förflytta mig själv. Alla mina leder är stela och ömma. Jag behöver nog ej nämna, att jag grät för varje led som blev obrukbar. Det är nog förståeligt!

I början av 1920-talet blev värken så svår, att hela min kropp var som en enda inflammation, och sedan dess har de måst lyfta mig med ett lakan i sängen och ur sängen. Om dagarna sitter jag i en gammaldags gungstol med fötterna på en låg, vanlig stol. Och medan jag skriver, har jag pappret i mitt knä. Jag har kanske tidigare nämnt, att i min ungdom var jag intresserad för självstudier. Och under tonåren skrev jag gärna verser, varav en och annan blev publicerad. Då jag blev sjuk, lämnade jag intresset för lyriken och började med prosan. Jag skrev små noveller som också blev publicerade, men lämnade även detta då mina händer blev så värkbrutna, att jag ej längre kunde skriva med bläck och penna. Det smärtade mig oerhört, då jag måste upphöra att skriva, särskilt som jag också måste avbryta mina uppteckningar om allmogekulturen i några år. Detta var i början av 1920-talet, då värken var synnerligt svår. Men senare kunde jag börja skriva

med blyertspenna, som en annan stuckit i min ömma värkbrutna hand. Visserligen kände jag svår smärta under skrivningen både då och nu, men jag är innerligt tacksam mot försynen så länge jag kan skriva på detta sätt, och mina svaga krafter står mig bi.

År 1915 prenumererade jag på tidskriften "Folkminnen och folktankar", som då redigerades av docenten C W von Sydow, och samtidigt läste jag "Värend och virdarna" av G O Hyltén-Cavallius. Dessa förde mig på rätt spår för insamling av folkminnen och uppteckning av allmogekultur. Dittills hade jag blott gjort enstaka uppteckningar, men nu började jag planmässigt och mera djupgående forska i allmogekulturen, för nu hade jag fått veta dess värde, och att de gamles sedvänjor, tro och föreställningar borde bevaras åt eftervärlden. Dittills hade jag gjort mina uppteckningar därför att jag älskade den gamla kulturen och med vemod har sett den försvinna i glömskan.

Den första tiden tänkte jag utgiva mina uppteckningar i bokform, men då min sjukdom tilltog måste jag övergiva denna tanke. Så utlyste Kronobergs Läns Hembygdsförbund omkring år 1930 en pristävling för inventering av folkminnen, och då kom mina uppteckningar väl till pass, som jag insände till tävlingen och fick då både 1a pris och 2a pris. I Hyltén-Cavalliusföreningens årsbok 1932 införde lektor Eric Elgqvist, som då var sekreterare i hembygdsförbundet, mina uppteckningar om "julens firande" utan att jag bett honom därom. Det glädde mig obeskrivligt! I samma årsbok 1938 är mina uppteckningar om "midsommarhögtiden" införda. Mina uppteckningar om "hemundervisning och folkskola i Vislanda sn under 1800-talet" är införda i årsboken nr 61 i serien "Årsböcker i svensk undervisningshistoria", utgivna av lektorn B R Hall i Stockholm. Men lektorn förkortade innehållet p g a utrymmet, så mycket värdefullt i artikeln blev uteslutet. År 1932 fick jag det ärofulla uppdraget att bli bygdemeddelare för Landsmålsarkivet i Lund, och senare för Lunds Universitets Folkminnesarkiv.

Sedan min far Anders Jonsson i Skörda Lillegård avlidit år 1902, 74 år gammal, bodde min mor och vi 4 ogifta syskon, Anna, Ida, Johan och undertecknad, kvar i vårt föräldrahem. Så dog mor år 1917 i sitt 82:a levnadsår, och min syster Ida dog 1923. Jag och min syster Anna bodde alltjämt kvar hos vår bror till år 1930, då jag och hon byggde oss en liten villa på ägorna på vårt föräldrahem, och där vi alltjämt bor kvar. Vår familjs gamle trotjänare, Gustav Johannesson, född år 1864 i Grönalund under Gottåsa i Skatelöv sn, som tjänat i vår familj i 51 år, har sitt hem hos oss på ålderdomen sedan vår ende bror, Johan Petter Andersson, dog den 15 december 1936.

År 1937 byggde jag mig ett litet hembygdsmuseum, vari jag förvarar mina samlade äldre föremål av allmogekultur, cirka 500 nummer. Flertalet av föremålen har tillhört mina förfäder. Då jag härmed slutar mina memoarer, ber jag att få tillägga, att oaktat mitt långa och oerhört svåra lidande, som jag så underligt genomlevat i 34 år, har under dessa år mina glädjestunder övervägt mitt lidande, särskilt därför att det förunnats mig att rädda något av min hembygds kära uråldriga kultur från att försvinna i glömskans hav. Dessutom är jag skyldig djupt känd tacksamhet främst till mina föräldrar, mina syskon och andra anhöriga samt tjänare för all uppostring, all välvilja och allt arbete för mig. Även är jag tack skyldig mina vänner och välgörare, både lärda och framstående personer, som uppmuntrat mig i mitt arbete för hemkulturen. Sist vill jag säga, att jag är tacksam mot både Gud och människor för allt det goda jag fått röna i livet.

PS

På min 60-årsdag den 21 december 1940 blev jag överväldigande hyllad, oaktat att jag ej förtjänat det. Först var jag porträttad och biograferad i 16 tidningar i Sverige, både i Småland, landsorten och huvudstaden. Sedan blev jag uppvaktad på födelsedagen med telegram och skrivelser från flera framstående personer, hembygdsforskare och hembygdsvänner, och främst bland dessa var landshövdingen Ingegärd Beskow och landshövdingen August Beskow i Växjö. Dessutom fick jag praktfulla blomsteruppsatser, böcker, presenter, kontanter m m. För denna stora och oförgätliga hyllning, som jag ej förtjänat, var jag både utsägligt glad och tacksam.

Upptecknat av Blenda Kristina Andersson

Skörda, Vislanda sn

Född den 21 december 1880